CC-BY © KrNU, EETECS, Rylova, N., 2026

DOI https://doi.org/10.32782/2307-9770.2026.14.03.01
UDC 378.147:004:81'25

A Competence-Based Approach to Designing the Content of Basic IT Courses in the Training of Future Translators

Rylova, N.*

Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University, Kremenchuk, Ukraine

Received*:** *03.07.26* ***Accepted*:** *10.08.26* ***Published: *30.10.26*

Abstract. The article addresses the problem of enhancing the practical orientation of basic IT training for future translators in the context of the rapid digitalization of education and the translation industry. The relevance of the study is determined by the need to train specialists with an in-depth command of information and communication technologies, localization tools and artificial intelligence (AI), as well as by the gap between students' general computer literacy and the highly specialized requirements of the industry. An analysis of current educational programmes has established that teaching a standard, unified computer science course to humanities students does not provide an adequate foundation for mastering complex computer-assisted translation (CAT) systems. The aim of the study is to develop and theoretically substantiate a professionally oriented structural and logical model of the content of an educational component on IT training for translators, based on the competence-based approach, together with the corresponding teaching and methodological support. To achieve this aim, a set of research methods was employed, in particular theoretical analysis, structural and logical modelling for designing the learning content, and expert evaluation for selecting specialized software (freeware and academic licences). Differentiated learning content comprising four targeted modules has been developed, which transforms basic computer science subjects into an applied tool for the linguist. The methodological basis of the developed model is the rejection of abstract tasks in favour of simulating the full cycle of a translation project. Particular attention is paid to automating the formatting of academic texts, pre-translation processing of glossaries in spreadsheets (in particular, merging terminology databases by means of the VLOOKUP function), working in cloud-based CAT systems (Smartcat), using corpus analysis tools (AntConc), integrating neural machine translation (DeepL), and critical post-editing of machine translation and AI output (PEMT). The assessment criteria developed on the basis of industry quality assurance (QA) standards are intended to enable objective measurement of learning outcomes. It has been theoretically substantiated that a professionally oriented approach should facilitate the effective development of practical skills in working with professional digital tools (CAT systems, corpus analysis tools and PEMT workflows). It is shown that the proposed methodology corresponds to actual industry practices and can be used by higher education institutions to modernize the syllabi of degree programmes in Speciality 035 "Philology". Experimental verification of the model's effectiveness is identified as a direction for further research.

Key words: information technology, differentiated learning, higher education, program learning outcomes, digitalization, competence.

Компетентнісний підхід до проєктування змісту базових ІТ-дисциплін у підготовці майбутніх перекладачів

Рилова, Н. В.

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, Кременчук, Україна

Анотація. У статті розглянуто проблему підвищення практичної спрямованості базової ІТ-підготовки майбутніх перекладачів в умовах швидкої цифровізації освіти та перекладацької галузі. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підготовки фахівців, які глибоко володіють інформаційно-комунікаційними технологіями, інструментами локалізації та штучного інтелекту (ШІ), а також наявністю розриву між загальною комп'ютерною грамотністю здобувачів і вузькопрофільними вимогами індустрії. На основі аналізу чинних освітніх програм встановлено, що викладання стандартного, уніфікованого курсу інформатики на гуманітарних спеціальностях не забезпечує створення належного фундаменту для опанування складних систем автоматизованого перекладу (CAT-системи). Метою роботи є розроблення та теоретичне обґрунтування професійно орієнтованої структурно-логічної моделі змісту освітнього компонента з ІТ-підготовки для

* ***Corresponding Author:***
Rylova, Natalia Viktorivna.
E-mail: rylovanataly422@gmail.com

Відповідальний автор:
Рилова, Наталя Вікторівна.
E-mail: rylovanataly422@gmail.com

перекладачів на засадах компетентнісного підходу із розробленням відповідного методичного забезпечення. Для досягнення мети використано комплекс методів дослідження, зокрема теоретичний аналіз, структурно-логічне моделювання для проєктування змісту навчання та експертне оцінювання для відбору спеціалізованого програмного забезпечення (Freeware та Academic ліцензії). Розроблено диференційований навчальний контент із чотирьох цільових блоків, який трансформує базові комп'ютерні дисципліни у прикладний інструмент лінгвіста. Методологічною основою розробленої моделі є відмова від абстрактних завдань на користь моделювання повного циклу перекладацького проєкту. Особливу увагу приділено автоматизації форматування академічних текстів, доперекладацькому опрацюванню глосаріїв в електронних таблицях (зокрема злиття термінологічних баз через функцію VLOOKUP), роботі в хмарних CAT-системах (Smartcat), використанню корпусних менеджерів (AntConc), інтеграції нейронного машинного перекладу (DeepL) та критичному постредагуванню машинного перекладу та результатів ШІ (PEMT). Розроблені критерії оцінювання на основі галузевих стандартів якості (Quality Assurance, QA) покликані забезпечити можливість об'єктивного вимірювання результатів. Теоретично обґрунтовано, що професійно орієнтований підхід має сприяти ефективному формуванню практичних навичок роботи з фаховими цифровими інструментами (CAT-системами, корпусними менеджерами та заходами PEMT). Показано, що запропонована методика відповідає реальним практикам галузі та може бути використана закладами вищої освіти для модернізації силабусів підготовки здобувачів спеціальності 035 «Філологія». Експериментальну перевірку ефективності моделі визначено перспективою подальших досліджень.

Ключові слова: інформаційні технології, диференційоване навчання, вища освіта, програмні результати навчання, цифровізація, компетентність.

I Вступ

Швидкий розвиток цифрового суспільства та глобальна цифровізація освіти змінюють вимоги до підготовки фахівців різних галузей. Як слушно зазначає О. П. Орлов [1], цифровізація освіти сьогодні – це не просто утилітарна заміна носіїв інформації, а глобальна трансформація середовища існування, яка дозволяє перевести традиційні методи діяльності у віртуальний простір та проєктувати індивідуальні освітні маршрути. У цих умовах професійна діяльність сучасного перекладача дедалі більше пов'язана з використанням інформаційних ресурсів, цифрових інструментів та технологій обробки мовної інформації. Перекладацька діяльність набуває виразного комплексного та міждисциплінарного характеру: перекладач виступає не лише мовним посередником, а й активним користувачем сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), який повинен адаптувати контент з урахуванням технічних і соціокультурних аспектів локалізації.

Реформування вищої освіти України на засадах компетентнісного підходу актуалізує проблему змістового наповнення дисциплін циклу інформатики, які викладаються здобувачам непрофільних спеціальностей. Якщо для здобувачів спеціальностей інформаційно-комп'ютерного профілю мета та зміст таких дисциплін визначені досить однозначно, то для здобувачів педагогічних, гуманітарних, медичних та інженерних спеціальностей питання про те, які саме компетентності з інформатики є професійно значущими і в якому обсязі їх слід формувати, залишається відкритим і потребує окремого методичного осмислення.

Складність цього питання посилюється тим, що в навчальних планах різних освітніх програм освітні компоненти спрямування інформатики мають різні назви, обсяг годин і місце в структурі підготовки фахівця, що нерідко створює враження їхньої змістової автономності та слабкого зв'язку з єдиною науковою основою. Водночас усі вони є складовими (галузевими проєкціями) інформатики як науки про методи та засоби збирання, зберігання, обробки й передавання інформації, адаптованими до потреб конкретного напряму підготовки. Саме компетентнісний підхід дає змогу здійснити таку адаптацію не довільно, а системно – через визначення кінцевого переліку компетентностей, якими має володіти фахівець певного профілю, та формування на цій основі диференційованого змісту навчання.

Протягом 29 років педагогічної діяльності автор викладає низку освітніх компонентів, які пов'язані з інформатикою, для здобувачів різних спеціальностей, підготовка яких регламентується відповідними галузевими стандартами вищої освіти, одна з яких «Основи інформатики та обчислювальної техніки» – для спеціальності 035 «Філологія» (другий курс навчання) [2]. Попри відмінності у назвах, обсягах і формальному статусі цих освітніх компонентів, усі вони ґрунтуються на спільному науковому підґрунті інформатики й вирішують єдине дидактичне завдання – формування у здобувачів компетентності з інформатики, необхідної для подальшої професійної діяльності. Проте реалізують це завдання вони різними засобами, з різною глибиною та різним прикладним акцентом відповідно до загальних і

спеціальних компетентностей, визначених галузевими стандартами вищої освіти для кожної із спеціальностей.

З огляду на це, у практиці багатьох закладів вищої освіти спостерігається суттєвий практичний виклик: стандартний (уніфікований) курс інформатики, орієнтований на загальну комп'ютерну грамотність, не здатний повною мірою задовольнити потреби сучасних здобувачів вищої освіти різних спеціальностей. Викладання базових ІТ-дисциплін без урахування специфіки майбутньої професії створює прогалину в дослідженнях та практичній підготовці. Зокрема, здобувачі спеціальності 035 «Філологія» стикаються з необхідністю опановувати складні системи автоматизованого перекладу (CAT-системи) та хмарні середовища, не маючи попередньо сформованого фундаменту – навичок професійного структурування об'ємних текстових документів, контент-аналізу чи роботи з термінологічними базами у табличних процесорах.

Значення теми для розвитку педагогічної науки та освітньої практики полягає в тому, що подолання зазначеної прогалини вимагає переходу до компетентнісного підходу у проєктуванні змісту фундаментальної ІТ-підготовки. Створення галузево зумовленого, диференційованого контенту дозволить об'єднати лінгвістичні та технологічні аспекти навчання, що забезпечить ефективне формування фахових і загальних компетентностей здобувачів та підвищить їхню конкурентоспроможність на сучасному ринку праці.

Окремі аспекти ІТ-підготовки розглядалися у працях багатьох науковців. Проблема формування цифрової компетентності здобувачів в умовах багатопрофільного університету активно досліджується у сучасному науковому дискурсі і безпосередньо залежить від готовності самих педагогів. Значна увага приділяється концептуальним засадам розвитку цифрових навичок викладачів на основі компетентнісного підходу, що відображено у працях щодо імплементації європейської рамки DigCompEdu [3]. У джерелі [3] автор розробляє компетентнісні профілі викладача, серед яких є «профіль цифрового освітнього дизайнера» та «профіль дослідника цифрової педагогіки», які передбачають здатність трансформувати традиційний контент у цифровий формат та інтегрувати різноманітні ресурси. Дослідники наголошують на необхідності системного підходу до професійно-цифрових компетентностей викладачів вищої школи [4], а також на важливості використання інноваційних педагогічних технологій (зокрема платформ масових відкритих онлайн-курсів, таких як Coursera, EdX та інші) для безперервного професійного розвитку майбутніх педагогів [5].

Сучасні дослідники активно вивчають потенціал новітніх цифрових технологій для підготовки філологів. Зокрема, О. П. Орлов досліджує ефективність впровадження імерсивних технологій (віртуальної та доповненої реальності) у викладання дисциплін мовно-літературного циклу, наголошуючи на їхній здатності персоналізувати освіту та підвищувати інтерактивність [1]. Водночас, попри беззаперечну користь віртуальної реальності, ми вважаємо, що її успішне використання потребує наявності у здобувачів-філологів сформованої базової ІТ-грамотності (робота з таблицями, контент-аналізом), яка часто залишається поза увагою науковців.

Загалом учені сходяться на думці, що в умовах глобалізації цифрова складова стає невіддільною частиною фахової компетентності філолога. Так, Т. Ткачук та О. Мацера відносять «здатність використовувати інструменти перекладу» (зокрема навички роботи з різними програмами та платформами) до ключових компонентів компетентності сучасного перекладача [6], наголошуючи на важливості самостійної роботи здобувачів із цифровими ресурсами. Проблема технологічного посилення професійної підготовки активно досліджується Ю. Головацькою [7], яка акцентує на необхідності цифровізації перекладацької освіти з фокусом на локалізацію. Дослідниця справедливо зазначає, що сучасний процес включає складні етапи доперекладацького аналізу, конвертацію форматів та використання хмарних середовищ. Сильною стороною таких досліджень є детальний аналіз спеціалізованого інструментарію.

При всій ґрунтовності підходів до вивчення спеціалізованих систем локалізації, слабкою стороною багатьох розвідок залишається ігнорування фундаментального етапу ІТ-підготовки. У науковій літературі недостатньо розкрито питання формування базових навичок роботи зі структурованими текстовими масивами, електронними таблицями та базами даних, без яких ефективне опанування високорівневих CAT-систем стає неможливим. Іншим недоліком більшості досліджень є фрагментарність: автори переважно фокусуються на одній спеціальності, не пропонуючи гнучких моделей крос-дисциплінарної

підготовки, що підтверджується також у статтях [8–10]. Виникає суперечність між високими вимогами індустрії до навичок локалізації та уніфікованим змістом базових ІТ-дисциплін на початкових курсах.

Досліджуючи компонентну структуру фахової підготовки, науковці визначають професійно-технологічну підготовленість як один із двох базових складників професійної компетентності сучасного перекладача [11]. З огляду на це, у фаховій літературі все ще бракує досліджень щодо конкретного наповнення оволодіння технологіями професійної діяльності засобами прикладних ІТ-дисциплін (зокрема, навичками форматування складних документів та контент-аналізу), що робить розробку адаптованих робочих програм критично необхідною.

Важливим кроком у теоретичному осмисленні проблеми є дослідження С. Полтавського, який розглядає інформаційно-комунікаційну компетентність (ІКК) майбутнього перекладача як складну багатокомпонентну систему: інформаційний, технологічний, комунікативний, когнітивний та етичний компоненти [12]. Однак, за наявності ґрунтовного теоретичного опису структури ІКК, у науковому дискурсі залишається прогалина щодо методики практичного формування базового інформаційного та когнітивного компонентів на початкових етапах навчання. Іншими словами, існує гостра потреба у розробці диференційованого змісту фундаментальних ІТ-дисциплін, який би готував базу для подальшого успішного опанування перекладацьких технологій.

Проблема формування інформаційно-комунікаційної та цифрової компетентностей у некомп'ютерних спеціальностях фундаментально досліджена у працях G. Kiryakova та D. Kozhuharova [13]. Особлива увага також приділяється концепції «грамотності машинного перекладу» (Machine Translation Literacy), яка передбачає здатність до критичного аналізу та етичного використання систем автоматизованого перекладу (Bowker, 2021 [14]; Cotelli Kureth & Summers, 2023 [15]).

Зважаючи на значну кількість досліджень, проблема адаптації та диференціації контенту базових ІТ-дисциплін під конкретні програмні результати навчання (ПРН) спеціальностей, не пов'язаних з інформаційними технологіями, залишається недостатньо розкритою. Сучасні галузеві стандарти вищої освіти висувають специфічні вимоги до ІКК випускників-філологів, професійна діяльність яких невіддільна від технологізації процесів. Проте у практиці закладів вищої освіти часто зберігається тенденція до жорсткої уніфікації змісту фундаментальних ІТ-курсів. У науковій літературі практично відсутні дослідження, які б пропонували цілісну, перевірену на практиці модель диференціації ІТ-контенту для полярно різних напрямів у межах роботи однієї кафедри.

Такий підхід створює суттєвий розрив між загальною комп'ютерною підготовкою та реальними потребами перекладацької галузі. Викладання неадаптованого, абстрактного контенту без урахування міждисциплінарних зв'язків знижує мотивацію здобувачів освіти та унеможливлює повноцінне формування їхніх фахових компетентностей. Відповідно, виникає нагальна необхідність наукового обґрунтування та розроблення такої професійно орієнтованої моделі змісту базової ІТ-підготовки, яка б концептуально відповідала специфіці спеціальності 035 «Філологія», гарантуючи готовність здобувачів до подальшого використання спеціалізованих цифрових інструментів та досягнення запланованих результатів навчання.

Мета дослідження – розробити та теоретично обґрунтувати професійно орієнтований зміст освітнього компонента з ІТ-підготовки для майбутніх перекладачів у межах компетентнісного підходу, визначивши критерії оцінювання його впливу на досягнення запланованих результатів навчання.

Перелік основних завдань, що випливають із мети і які потрібно вирішити в ході дослідження:

1. Проаналізувати вимоги освітньо-професійної програми (ОПП) спеціальності 035 «Філологія» щодо формування інформаційно-комунікаційної компетентності та специфічних програмних результатів навчання майбутніх перекладачів.

2. Теоретично обґрунтувати та розробити диференційований навчальний контент базової ІТ-дисципліни (професійно орієнтовану тематику лекційних та лабораторних занять), адаптований до актуальних потреб перекладацької галузі.

II Матеріал і методи дослідження

Дослідження має теоретико-методологічний характер і спрямоване на розроблення професійно орієнтованого змісту базової ІТ-підготовки для здобувачів спеціальності 035 «Філологія». Методологічною

основою дослідження слугує компетентнісний підхід, що передбачає проєктування навчального процесу від очікуваних програмних результатів навчання до вибору конкретного цифрового інструментарію.

Для досягнення поставленої мети було використано комплекс взаємопов'язаних методів:

– теоретичний аналіз та систематизація: застосовувалися для вивчення вимог стандарту вищої освіти, освітньо-професійної програми та наукової літератури щодо структури інформаційно-комунікаційної компетентності перекладачів;

– структурно-логічне моделювання: використовувалося для проєктування тематики лекційних та лабораторних занять, а також для встановлення зв'язків між фаховими завданнями перекладача та функціоналом сучасного програмного забезпечення (CAT-систем, корпусних менеджерів, хмарних платформ);

– метод експертного оцінювання (аналітичний): застосовувався на етапі відбору спеціалізованого програмного забезпечення (Smartcat, AntConc, Crowdin) для лабораторного практикуму з урахуванням його доступності, академічних ліцензій та відповідності сучасним вимогам перекладацької індустрії.

Процес розроблення навчального контенту здійснювався за аналогією до методик проєктування IT-дисциплін і включав три етапи:

1) визначення загальних та фахових компетентностей;

2) відбір відповідних цифрових інструментів;

3) розроблення структури навчального модуля та засобів контролю.

Матеріалом для аналізу слугували Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 035 «Філологія» [2], а також чинні освітньо-професійні програми закладів вищої освіти (зокрема, ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно)»).

Моделювання навчального контенту здійснювалося в межах обов'язкового освітнього компонента «Основи інформатики та обчислювальної техніки».

Останнім необхідним кроком розроблення оновленого курсу стало визначення засобів контролю за належним засвоєнням здобувачами освіти навчального матеріалу. Оскільки освітній компонент має виразне практичне спрямування, для перевірки результатів навчально-пізнавальної діяльності передбачено використання змістового та підсумкового контролю. Змістовий контроль реалізується через оцінювання виконаних лабораторних проєктів (створених термінологічних баз, результатів контент-аналізу корпусу текстів та постредагованих фрагментів машинного перекладу). Підсумковий контроль здійснюється у формі тестування для перевірки теоретичного розуміння принципів роботи спеціалізованих систем.

Аналіз вимог освітньо-професійної програми та компетентнісний потенціал дисципліни

Проєктування оновленого змісту базової IT-підготовки здійснювалося з огляду на необхідність формування ключових компетентностей та досягнення програмних результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою для спеціальності 035 «Філологія».

Фундаментальною метою є формування *інтегральної компетентності (ІК)* — здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Для досягнення цієї мети освітній компонент «Основи інформатики та обчислювальної техніки» спрямований на розвиток пулу *загальних компетентностей (ЗК)*, кожна з яких має своє чітке прикладне обґрунтування в межах курсу:

— *ЗК 5. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями. Прикладне обґрунтування:* спеціалізоване програмне забезпечення для лінгвістів та перекладачів (наприклад, SDL Trados, MemoQ, хмарні CAT-системи) постійно оновлюється. Курс формує гнучкість мислення та знімає психологічний бар'єр перед незнайомими цифровими інтерфейсами, готуючи здобувачів до безперервного технологічного розвитку;

— *ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (робота з електронними базами даних, корпусами текстів, пошуковими системами). Прикладне обґрунтування:*

дисципліна переводить побутові навички пошуку на професійний рівень. Здобувачі вчаться використовувати розширені оператори пошуку, працювати з фаховими електронними бібліотеками, текстовими корпусами, наукометричними базами та системами автоматизованого управління бібліографією (Zotero, Mendeley);

– *ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Прикладне обґрунтування:* це базова і найголовніша компетентність дисципліни. Вона охоплює фундаментальне розуміння файлових систем, безпечної архітектури хмарних середовищ, принципів безпечної цифрової комунікації та базової архітектури персонального комп'ютера (що безпосередньо розкриває поняття «обчислювальна техніка» у назві курсу).

Відповідно до зазначених компетентностей, вивчення ІТ-дисципліни гарантує досягнення ключових *Програмних результатів навчання (ПРН):*

– *ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати її з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично її аналізувати й інтерпретувати, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. Прикладне обґрунтування:* у межах курсу цей результат трансформується у здатність здобувача самостійно структурувати мовні дані та створювати власні термінологічні бази (наприклад, за допомогою табличних процесорів у форматі CSV чи MS Excel) для подальшого імпорту в спеціалізовані CAT-системи.

– *ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної мовознавчої / перекладацької діяльності. Прикладне обґрунтування:* це найбільш точний та прямий результат навчання для даної дисципліни. На практиці це означає, що майбутній фахівець здатен інсталювати спеціалізовані словники, інтегрувати бази пам'яті перекладів (Translation Memory, TM), виконувати оптичне розпізнавання тексту (наприклад, за допомогою ABBYY FineReader) та конвертувати складні формати (PDF) у редаговані документи зі збереженням оригінального верстання і форматування.

Для здобувачів спеціальності «Філологія» дисципліна «Основи інформатики та обчислювальної техніки» не є ізольованим технічним курсом. Вона виконує функцію формування базової цифрової грамотності та забезпечує здобувачів необхідним інструментарієм для роботи з масивами текстової і мовної інформації. Запропонований контент системно закриває потреби фахової підготовки, паралельно формуючи навички роботи з електронними джерелами та текстовими корпусами (ЗК 6, ПРН 2) та вміння застосовувати ІКТ (CAT-системи, конкордансери, редактори) для вирішення прикладних лінгвістичних завдань (ЗК 12, ПРН 6).

Відбір спеціалізованого програмного забезпечення (метод експертного оцінювання)

Метод експертного оцінювання застосовувався на етапі відбору спеціалізованого програмного забезпечення для розроблення лабораторного практикуму. Оскільки освітній процес у закладах вищої освіти часто стикається з фінансовими обмеженнями щодо закупівлі ліцензій, головними критеріями відбору стали:

– фінансова доступність для здобувачів та університету,

– наявність хмарного доступу (для забезпечення мобільності та дистанційного навчання),

– поширеність інструменту на сучасному ринку праці перекладачів та ергономічність інтерфейсу.

За результатами аналізу ринку галузевого програмного забезпечення, інструменти було класифіковано за чотирма моделями доступу:

1. Вільне програмне забезпечення з відкритим кодом (Freeware / Open Source). До цієї категорії належить програма для корпусної лінгвістики *AntConc*. Вона є повністю безкоштовною, не вимагає жодних ліцензій, підписок чи прихованих оплат, що робить її ідеальним інструментом для опрацювання текстових масивів здобувачами освіти під час аудиторної та самостійної роботи.

2. Платформи з базовим безкоштовним доступом (Freemium). Сюди віднесено хмарну CAT-систему *Smartcat*. Платформа пропонує тариф «Forever Free» без часових обмежень (платним є лише доступ до глибоких корпоративних функцій). Цей формат дозволяє здобувачам повноцінно створювати власні проєкти, вести глосарії та користуватися пам'яттю перекладів (TM) абсолютно безкоштовно. До цієї ж групи належать базові вебверсії систем машинного перекладу та генеративного штучного інтелекту

(ШІ; зокрема *DeepL, Google Translate, ChatGPT*), безкоштовного функціоналу яких цілком достатньо для опанування навичок постредагування машинного перекладу (PEMT).

3. Комерційні платформи з академічними ліцензіями (Academic / Educational Licenses). Яскравим прикладом є хмарне середовище для управління процесами локалізації *Crowdin*. Попри комерційний статус платформи для бізнесу, компанія-розробник офіційно надає безкоштовні академічні ліцензії для освітніх цілей. Запит на таку ліцензію дозволяє інтегрувати передовий галузевий інструмент у навчальний процес і надати здобувачам повний доступ до професійного функціоналу без фінансового навантаження на заклад вищої освіти.

4. Комерційні продукти з обмеженим ознайомчим періодом (Trial-версії). До цієї групи належать комерційні лідери перекладацької галузі (*SDL Trados Studio, MemoQ*) та потужні системи корпусної лінгвістики (*Sketch Engine*). Через наявність лише короткострокових (зазвичай 30-денних) пробних версій, їх повноцінне використання в навчальному процесі вимагає укладання договорів та закупівлі пакетів академічних ліцензій для комп'ютерних класів, що суттєво ускладнює їх масову інтеграцію в базовий IT-курс.

З огляду на проведене оцінювання, для забезпечення незалежності навчального процесу від зовнішнього фінансування та створення рівних умов для всіх здобувачів освіти, розроблений лабораторний практикум побудовано виключно на безкоштовному стеку технологій. Зокрема, для базового вивчення CAT-систем замість комерційного Trados обрано платформу *Smartcat*; для глибокого текстового аналізу – *AntConc*; а для моделювання сучасних процесів локалізації – систему *Crowdin* із залученням офіційної академічної ліцензії. Такий підхід гарантує безперешкодний доступ здобувачів до сучасного інструментарію і повністю закриває вимоги ринку праці до цифрових навичок перекладача.

Програма розробляється для здобувачів 2 курсу Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. 3 кредити ЄКТС виділяється на цю дисципліну: 8 годин лекцій, 22 години лабораторні заняття, 60 годин самостійна робота здобувачів.

III Результати

На основі аналізу стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми підготовки здобувачів спеціальності 035 «Філологія», автором розроблено професійно орієнтовану модель змісту освітнього компонента «Основи інформатики та обчислювальної техніки». Головним принципом проєктування стала відмова від абстрактного вивчення програмного забезпечення на користь вирішення прикладних філологічних та перекладацьких завдань.

Для наочного представлення авторської методики та цілісної візуалізації зв'язків між навчальними модулями, визначеними компетентностями та кінцевими програмними результатами, було спроєктовано структурно-логічну модель формування інформаційно-комунікаційної компетентності здобувачів (рис. 1).

Запропонована структурно-логічна модель відображає системний підхід до підготовки майбутніх перекладачів та демонструє послідовну взаємодію ключових компонентів навчального процесу за логікою «вхідні дані → процес → вихідні результати».

Вхідні дані (умови та вимоги). Стартовим компонентом моделі слугують нормативні вимоги освітньо-професійної програми та стандарту вищої освіти для спеціальності 035 «Філологія». Вони задають цільовий вектор навчання, визначаючи актуальні запити перекладацької галузі та перелік необхідних загальних (ЗК) й інтегральної (ІК) компетентностей, які має набути здобувач.

Процесуальний етап (трансформація). Цей етап є ядром моделі і реалізується через безпосередню роботу з диференційованим навчальним контентом, структурованим у чотири змістові блоки. У процесі навчання відбувається активна взаємодія здобувачів із спеціалізованим програмним забезпеченням. Замість абстрактного вивчення IT-інструментів здобувачі вирішують прикладні лінгвістичні завдання: від автоматизації форматування та ведення термінологічних баз в MS Excel до роботи з CAT-системами (Smartcat), інструментами корпусної лінгвістики (AntConc) та критичного постредагування результатів ШІ.

Вихідні дані (результати та компетентності). Кінцевим продуктом функціонування моделі є цілісно сформована інформаційно-комунікаційна компетентність майбутнього філолога-перекладача, яка охоплює інформаційний, технологічний, когнітивний та комунікативний складники. Практичним виміром

вихідних даних моделі є безпосереднє досягнення здобувачами запланованих програмних результатів навчання (зокрема, ПРН 2 та ПРН 6), що передбачає їхню здатність ефективно використовувати ІКТ для розв'язання складних спеціалізованих проблем у професійній діяльності.

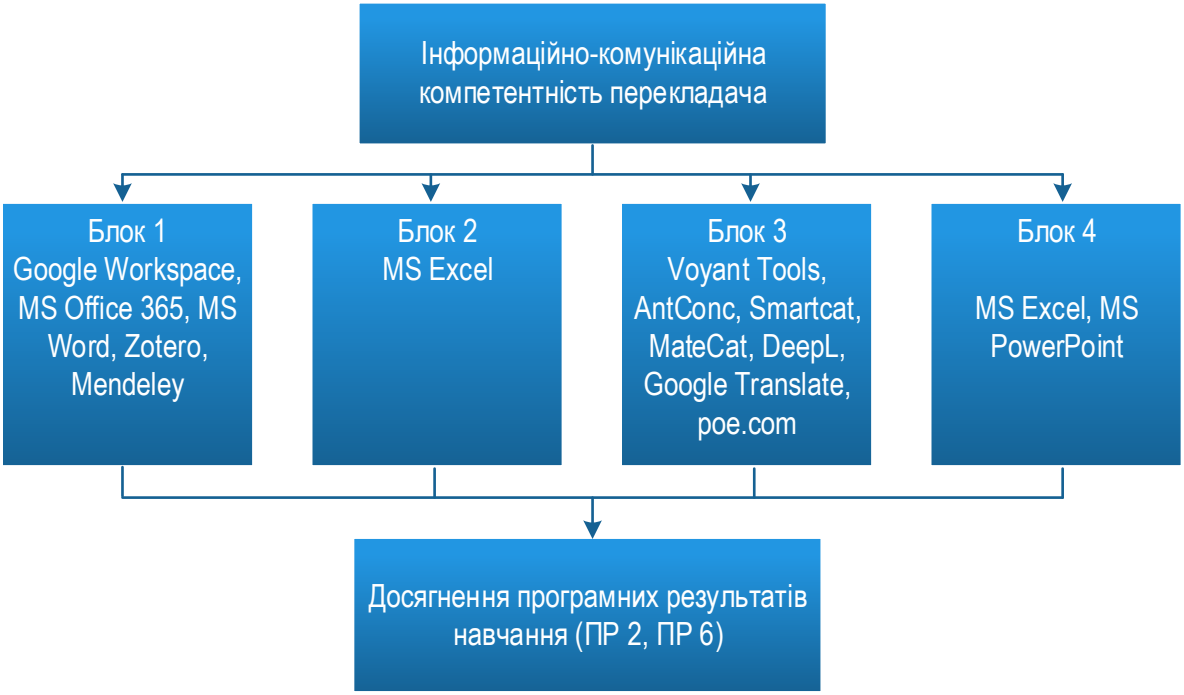

Рис. 1. Структурно-логічна модель формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх перекладачів у процесі ІТ-підготовки

Розроблений навчальний контент, що є ядром наведеної моделі, структуровано у чотири змістові блоки. Кожен із них спрямований на формування конкретного пулу загальних (ЗК), інтегральних (ІК) компетентностей та досягнення програмних результатів навчання. Деталізована матриця диференціації змісту ІТ-підготовки з відповідним розподілом спеціалізованого програмного забезпечення представлена у табл. 1.

Реалізація запропонованої структури дозволяє послідовно формувати всі складники інформаційно-комунікаційної компетентності сучасного перекладача. Так, *Блок 1* повністю забезпечує формування інформаційного компонента компетентності, навчаючи здобувачів здійснювати пошук, систематизацію фахової літератури та автоматизоване оформлення текстів.

Блок 2 трансформує традиційне вивчення табличних процесорів у прикладний інструмент лінгвіста. Використання текстових функцій (LEFT, RIGHT, CONCATENATE, VLOOKUP) для обробки та злиття термінологічних списків дозволяє здобувачам опанувати технологічний компонент підготовки, безпосередньо впливаючи на досягнення ПРН 6.

Для ілюстрації практичної значущості розробленої моделі наведемо приклад типового завдання з Блоку 2. Під час лабораторного практикуму в середовищі MS Excel здобувачам пропонується змоделювати реальну робочу ситуацію перекладача – етап доперекладацького опрацювання розрізнених глосаріїв замовника.

Зокрема, здобувачі отримують завдання об'єднати дві різні термінологічні бази (наприклад, масив англомовних галузевих термінів та таблицю з їхніми українськомовними відповідниками, що містяться у різних документах) в єдиний робочий файл. Застосовуючи функцію вертикального пошуку (VLOOKUP), здобувачі автоматизують процес злиття мовних даних. Виконання таких завдань трансформує абстрактне вивчення електронних таблиць у формування конкретної фахової навички: підготовки

«чистого», структурованого термінологічного масиву для його подальшого безпомилкового імпорту в системи пам'яті перекладів (ТМ).

Найбільшу професійну цінність становить *Блок 3*, який інтегрує в освітній процес інноваційні технології, формуючи когнітивний та комунікативний компоненти. Залучення безкоштовних інструментів корпусної лінгвістики (Voyant Tools, AntConc) та хмарних CAT-систем (Smartcat, MateCat) готує здобувачів до сучасних умов цифровізації перекладацької галузі. В роботах [16–17] розглядаються прямі емпіричні дослідження впровадження корпусних інструментів у навчання. Окрему увагу приділено критичному аналізу результатів генеративного штучного інтелекту та постредагуванню машинного перекладу (PEMT). Інтеграція сучасних таксономій оцінювання якості постредагування у практику здобувачів [18] не лише ознайомлює здобувачів з алгоритмами машинного перекладу, а й розвиває їхнє аналітичне мислення щодо надійності джерел та «галюцинацій» ШІ.

Табл. 1. Матриця диференціації змісту ІТ-підготовки здобувачів спеціальності «Філологія»

Назва змістового блоку та ключові теми	**Програмне забезпечення та технології**	**Компетентності та Програмні результати навчання (ПРН)**
Блок 1. Академічне письмо, опрацювання джерел та форматування. Інформаційне середовище перекладача. Автоматизація оформлення академічних текстів (стилі ДСТУ, генерація змісту, перехресні посилання). Робота з бібліографічними менеджерами.	Google Workspace, MS Office 365, MS Word, Zotero, Mendeley	**ЗК 6, ЗК 12** **ПРН 2**
Блок 2. Обробка мовних даних та термінології. Управління термінологічними базами даних. Ведення двомовних глосаріїв. Базова статистика та обробка лінгвістичних даних. Частотний аналіз тексту та використання текстових функцій.	MS Excel	**ІК** **ПРН 2, ПРН 6**
Блок 3. Спеціалізовані інформаційні технології в перекладі та лінгвістиці. Комп'ютерний аналіз тексту та корпусна лінгвістика. Вступ до CAT-систем та пам'яті перекладів (ТМ). Використання ШІ, машинний переклад та постредагування (PEMT). Створення власного бота.	Voyant Tools, AntConc, Smartcat, MateCat, DeepL, Google Translate, poe.com	**ІК, ЗК 5** **ПРН 6**
Блок 4. Представлення результатів дослідження. Візуалізація результатів філологічних досліджень. Побудова діаграм та графіків на основі мовного матеріалу. Підготовка професійних мультимедійних презентацій.	MS Excel, MS PowerPoint	**ЗК 12** **ПРН 2**

Для *Блоку 3* (Спеціалізовані інформаційні технології в перекладі) розроблено алгоритм, який моделює повний цикл сучасного перекладацького проєкту з інтеграцією CAT-систем та штучного інтелекту (рис. 2).

CC-BY © KrNU, EETECS, Rylova, N., 2026

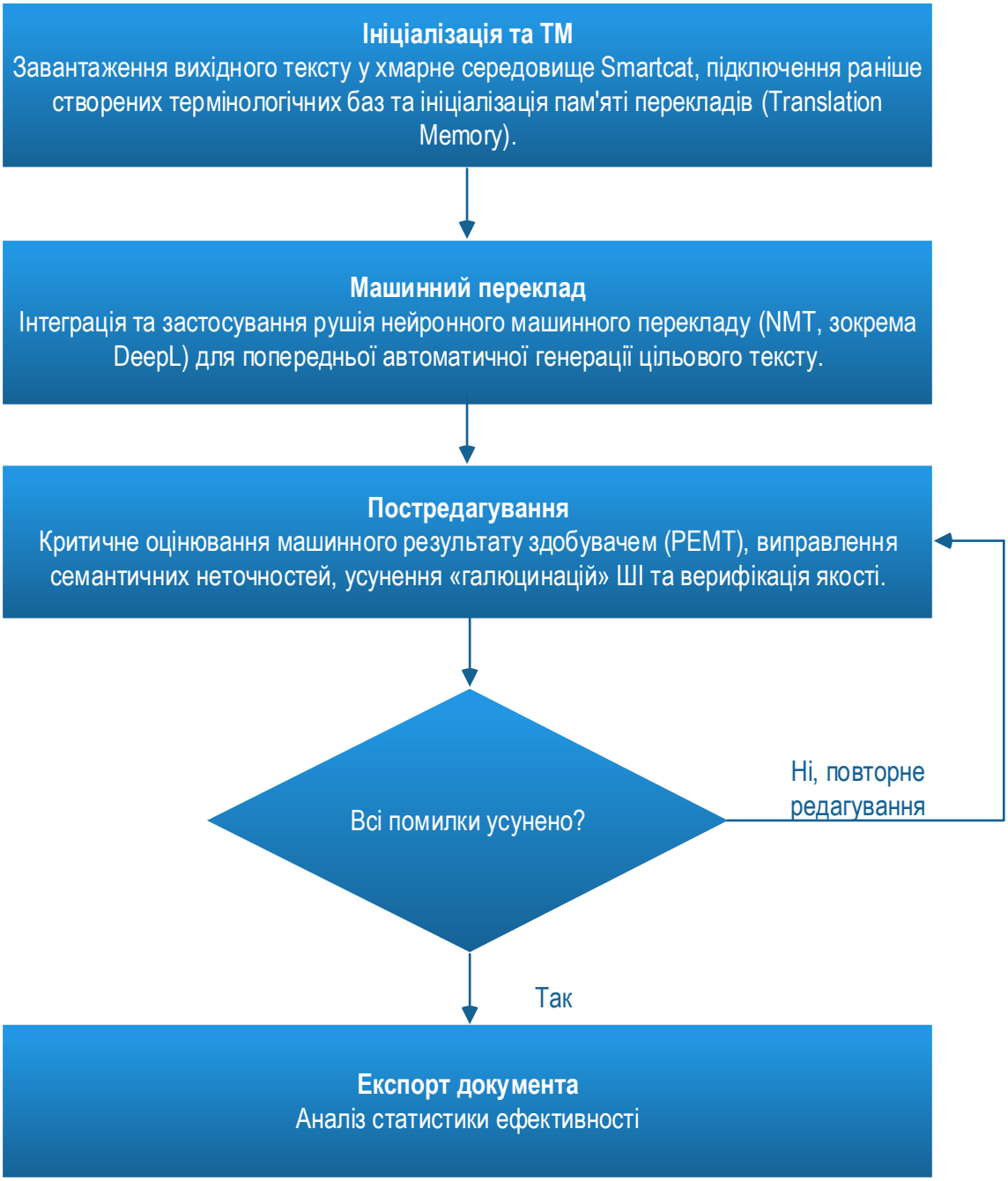

Рис. 2. Алгоритм інтеграції CAT-систем та ШІ у навчальний процес

На першому етапі лабораторної роботи здобувачі завантажують вихідний текст у хмарне середовище Smartcat та підключають термінологічні бази, сформовані під час вивчення попередніх тем. Далі відбувається сегментація тексту та ініціалізація пам’яті перекладів (ТМ).

Наступним кроком є інтеграція рушія нейронного машинного перекладу (зокрема, DeepL). Головним дидактичним завданням на цьому етапі є не автоматична генерація тексту, а його критичне осмислення та верифікація. Здобувачі здійснюють постредагування (PEMT), ретельно зіставляючи машинний результат із контекстом оригіналу, виправляючи семантичні неточності, термінологічні відхилення та типові «галюцинації» ШІ. Завершується цикл експортом готового документа та аналізом статистики ефективності. Такий алгоритм трансформує здобувача з пасивного споживача технологій на свідомого аналітика перекладацького процесу, безпосередньо впливаючи на формування когнітивного компонента фахової компетентності.

Логічним завершенням курсу є *Блок 4*, спрямований на розвиток навичок візуалізації та презентації результатів власних філологічних досліджень, що закриває вимоги щодо здатності до ефективної комунікації та застосування ІКТ (ЗК 12).

Для забезпечення вимірюваного характеру запропонованої структурно-логічної моделі та об'єктивної перевірки досягнення програмних результатів навчання (зокрема ПРН 2 і ПРН 6), розроблено чіткі критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів. Оскільки освітній компонент має виразне прикладне спрямування, основним індикатором успішності є якість виконання комплексних лабораторних проєктів (змістовий контроль).

Оцінювання практичних завдань здійснюється за багатокритеріальною шкалою, що відтворює реальні вимоги до якості (QA) у перекладацькій індустрії. Наприклад, для Блоку 2 критеріями успішно створеної та валідної термінологічної бази є:

1. *Структурна цілісність масиву даних* (коректне застосування текстових функцій та VLOOKUP для злиття розрізнених словників, відсутність дублікатів).
2. *Дотримання технічних стандартів форматування* (коректний розподіл вихідної та цільової мов за стовпцями, збереження кодування UTF-8).
3. *Технічна валідність файлу* – успішний, безпомилковий імпорт створеного глосарія у форматі .csv або .xlsx до хмарного середовища CAT-системи. Якщо під час імпорту система видає помилку читання даних, проєкт повертається здобувачу на доопрацювання.

Оцінювання завдань Блоку 3 (робота з CAT-системами та ШІ) фокусується на якості постредагування (PEMT). Високий бал виставляється за умови повного усунення критичних помилок рушія машинного перекладу (викривлень смислу, пропусків, «галюцинацій» нейромереж), абсолютної відповідності термінології підключеному раніше глосарію, а також збереження внутрішніх тегів форматування (placeables) вихідного документа.

Своєю чергою, підсумковий контроль, який проводиться у формі тестування, доповнює практичну складову та спрямований на перевірку когнітивного компонента компетентності. Він вимірює теоретичне розуміння здобувачами архітектури систем пам'яті перекладів, принципів пошуку в текстових корпусах (регулярні вирази) та базових засад безпеки хмарних середовищ. Такий комплексний підхід до оцінювання дозволяє перевести результати навчання у вимірювану площину та створює основу для подальшої емпіричної перевірки ефективності розробленої моделі.

Упровадження розробленого контенту дозволяє подолати розрив між загальною комп'ютерною грамотністю та вузькопрофільними вимогами перекладацької індустрії, забезпечуючи комплексне досягнення програмних результатів навчання.

IV Обговорення

Отримані результати щодо необхідності диференціації змісту базових ІТ-дисциплін для філологів повністю узгоджуються з сучасними міжнародними тенденціями, що підтверджується актуальними даними наукометричної бази Scopus. Запропонована структура навчального контенту свідчить про свою обґрунтованість у контексті глобальної зміни професійної ролі перекладача в цифрову епоху.

Зокрема, навички роботи з табличними процесорами для ведення двомовних глосаріїв, передбачені нашою моделлю, формують той фундаментальний рівень базової інформаційної компетентності, відсутність якого, за твердженням C. Canfora та A. Ottmann [19], є критичною перешкодою для подальшого освоєння складних професійних систем.

Аналіз розроблених нами модулів лабораторних робіт на базі хмарних платформ (Crowdin, Smartcat) дозволяє виявити кілька важливих теоретико-методичних закономірностей.

По-перше, обґрунтована структура навчального контенту, яка інтегрує корпусну лінгвістику та локалізацію, безпосередньо підтверджує висновки С. Полтавського [12] про те, що інформаційно-комунікаційна компетентність сучасного перекладача є складною багатокомпонентною системою. Автор доводить, що фахівець сьогодні виступає не просто мовним посередником, а активним користувачем цифрових перекладацьких екосистем. Наш оновлений зміст навчання забезпечує практичну реалізацію саме тих технологічного та когнітивного компонентів, про які йдеться у згаданому дослідженні.

По-друге, послідовний перехід від вивчення традиційних, ізольованих офісних програм до реальних хмарних платформ корелює з науковими розвідками Т. Ткачук та О. Мацери [6]. Дослідниці

наголошують, що впевнене володіння інструментами перекладу та адаптація до цифрових середовищ є обов'язковою умовою сучасної фахової підготовки. Запропонований нами лабораторний практикум дозволяє ефективно моделювати таке професійне віртуальне середовище безпосередньо в академічній аудиторії, що також узгоджується з концепцією О. П. Орлова [1] про необхідність трансформації реального навчального простору в синтетичний (віртуальний) задля підвищення мотивації здобувачів-гуманітарів.

По-третє, створена модель практичної підготовки має розв'язувати проблему технологічного посилення перекладацької освіти, на якій акцентує увагу Ю. Головацька [7]. Авторка зауважує, що сучасний ринок вимагає від випускників здатності створювати якісний локалізований інтернаціональний продукт. Включення до нашого курсу цільових тем із постредагування машинного перекладу (PEMT) та локалізації спрямоване на задоволення цієї практичної потреби.

По-четверте, розроблена методика спирається на глибокий психолого-дидактичний аспект формування професійної компетентності, ґрунтовно досліджений Е. Івашкевичем [11], який визначає професійно-технологічну підготовленість як один із двох базових складників кваліфікації майбутнього перекладача. Запропонована нами диференціація навчального матеріалу дозволяє повністю уникнути методичного формалізму в навчанні, на небезпеку якого вказує дослідник, та суттєво стимулює пізнавальну активність здобувачів через розв'язання реальних, галузево зумовлених, а не абстрактних завдань.

По-п'яте, особливу дидактичну цінність має включення до курсу елементів критичного аналізу результатів генеративного штучного інтелекту («галюцинацій» та артефактів нейронного перекладу). Це є прямою відповіддю на виклик «сліпої довіри» до технологій, який висвітлюють у своїх роботах Rivas Ginel та Moorkens [20]. Ця теза набуває критичного значення у світлі висновків Vieira et al. [21], які на основі масштабного огляду літератури довели, що неконтрольоване і некритичне застосування машинного перекладу в чутливих суспільних сферах (як-от медицина чи юриспруденція) здатне поглиблювати соціальну нерівність і створювати серйозні ризики для кінцевих користувачів.

Відтак сформований у межах нашого курсу навик критичної оцінки ШІ-систем є не факультативним доповненням, а обов'язковою умовою відповідального використання цифрового інструментарію. Крім того, таке усвідомлене застосування технологій дозволяє майбутнім фахівцям уникати критичних помилок, витоку конфіденційних даних та кіберризиків, небезпека яких під час роботи з нейронним машинним перекладом (NMT) детально доведена у праці C. Canfora та A. Ottmann [19].

Важливо наголосити, що запропонована диференційована модель вимагає докорінної трансформації ролі самого викладача вищої школи. Як зазначається у дослідженнях А. Хоменко [3], сучасний педагог має реалізовувати компетентнісний профіль «цифрового освітнього дизайнера», здатного не просто репродукувати готові знання, а проєктувати інноваційні навчальні середовища та гнучко інтегрувати специфічні інструменти (зокрема CAT-системи та корпусні менеджери) відповідно до мінливих фахових потреб здобувачів.

Слід зазначити, що представлені результати мають теоретико-методологічний характер: модель розроблено й обґрунтовано, але її вплив на навчальні досягнення здобувачів ще не перевірено експериментально.

Резюмуючи обговорення, зазначимо, що теоретичний аналіз і зіставлення з наявними дослідженнями дають підстави очікувати, що впровадження професійно орієнтованого, диференційованого підходу сприятиме підвищенню академічної залученості здобувачів освіти. На відміну від традиційного (уніфікованого) підходу, за якого здобувачі-філологи змушені виконувати абстрактні математичні чи загальнотехнічні операції, фокус на форматуванні складних текстових масивів, менеджменті термінології та контент-аналізі узгоджується із сучасними дослідженнями щодо структури цифрових навичок перекладача (B. Eraković & B. Radić Bojanić, 2023 [9]), що свідчить про обґрунтованість запропонованої моделі. Водночас ефективність моделі як результат педагогічного впливу потребує емпіричної перевірки, яку заплановано здійснити на наступному етапі дослідження.

V Висновки

У результаті проведеного дослідження вирішено актуальне науково-практичне завдання щодо проєктування професійно орієнтованого змісту базової ІТ-підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 035 «Філологія».

Відповідно до поставлених завдань зроблено такі висновки:

1. На основі аналізу освітньо-професійної програми та стандарту вищої освіти доведено, що традиційний (уніфікований) підхід до викладання базових комп'ютерних дисциплін не здатний повною мірою задовольнити потреби сучасної перекладацької індустрії. Обґрунтовано необхідність диференціації навчального контенту на засадах компетентнісного підходу для подолання розриву між загальною комп'ютерною грамотністю та вузькопрофільними вимогами локалізації і цифрового перекладу.

2. Розроблено та теоретично обґрунтовано структурно-логічну модель оновленого освітнього компонента, контент якого розподілено на чотири цільові блоки: форматування академічних текстів, обробка мовних даних і термінології, спеціалізовані перекладацькі технології та візуалізація результатів. Такий підхід трансформує вивчення базових офісних програм у прикладний інструмент вирішення прикладних лінгвістичних завдань (як-от автоматизоване доперекладацьке опрацювання глосаріїв), а також дозволяє змоделювати повний цикл сучасного перекладацького проєкту з інтеграцією CAT-систем, корпусних менеджерів та постредагуванням машинного перекладу (PEMT).

3. Обґрунтовано, що реалізація розробленого диференційованого змісту має забезпечити комплексне формування складових інформаційно-комунікаційної компетентності (інформаційної, технологічної, когнітивної та комунікативної). Запропонована методика відповідає вимогам ринку праці, а розроблені багатокритеріальні показники оцінювання на основі галузевих стандартів якості (QA) створюють основу для вимірювання досягнення ключових програмних результатів навчання (зокрема, ПРН 2 та ПРН 6) під час подальшої експериментальної перевірки.

Перспективи подальших досліджень полягають в емпіричній перевірці розробленої моделі шляхом проведення повномасштабного педагогічного експерименту та розробленні відповідного навчально-методичного посібника з ІТ-підготовки для майбутніх філологів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що запропонована структурно-логічна модель та диференційований навчальний контент можуть бути безпосередньо використані в освітньому процесі закладів вищої освіти для модернізації силабусів, робочих програм та лабораторних практикумів із базових ІТ-дисциплін.

Бібліографічні посилання

1. Орлов О. П. Цифрові інновації в освіті: крок у віртуальну реальність. *Імідж сучасного педагога*. 2024. № 4 (217). С. 87–91. DOI: https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-4(217)-87-91
2. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти № 869 від 20.06.2019. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/035-Filolohiya-bakalavr.28.07-1.pdf (дата звернення 12.04.2026).
3. Хоменко А. В. Інтеграція цифрових інновацій у педагогічну практику викладача вищої школи: компетентнісний підхід. *Імідж сучасного педагога*. 2025. № 4 (223). С. 31–39. DOI: https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4(223)-31-39
4. Kucheryaviy O. System of professional-digital competencies of a teacher of a higher pedagogical educational institution. ScienceRise: Pedagogical Education. 2022. Vol. 2(47). P. 44–49. DOI: https://doi.org/10.15587/2519-4984.2022.255072
5. Сапогов М. Тенденції формування цифрової компетентності майбутніх вчителів в університетській освіті. *Проблеми підготовки вчителя: Педевтологія*. 2024. Том 2, № 2. С. 59–69. DOI: https://doi.org/10.31652/3041-1203-2024(2)-59-69
6. Tkachuck T. I., Matsera O. A. Innovation strategies for developing English language competence of future translators in the digital educational environment. *Grundlagen der modernen wissenschaftlichen Forschung*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Zürich, 4. Juli 2025). Zürich, 2025. С. 199–204. DOI: https://doi.org/10.36074/logos-04.07.2025.036
7. Golovatska I. Technological enhancement of professional training of future translators: focus on localization. *Information Technologies and Learning Tools*. 2024. Vol. 104, № 6. P. 128–138. DOI: https://doi.org/10.33407/itlt.v104i6.5738
8. Ostanina A., Bazyl O., Tsviakh O., Dovzhuk N. Formation of Digital Competence in Higher Education Students as a Basis for the Transformation of Education of the Future. *Futurity Education*. 2023. Vol. 3, № 1. P. 139–149. DOI: https://doi.org/10.57125/FED.2023.25.03.10
9. Eraković B., Radić Bojanić B. The intersection of digital and translation competence in students of translation: problem areas and pedagogical interventions. *Ars & Humanitas*. 2023. Vol. 17, No. 1. P. 125–138. DOI: https://doi.org/10.4312/ars.17.1.125-138

10. Ramírez-Polo L., Vargas-Sierra C. Translation Technology and Ethical Competence: An Analysis and Proposal for Translators' Training. *Languages*. 2023. Vol. 8, No. 2. Art. 93. DOI: https://doi.org/10.3390/languages8020093
11. Ivashkevych E. The Component Structure of the Professional Competence of Future Translators. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*. 2021. Вип. 54. С. 57–77. DOI: https://doi.org/10.32626/2227-6246.2021-54.57-77
12. Полтавський С. О. Інформаційно-комунікаційна компетентність майбутніх перекладачів в умовах цифрової трансформації освіти. *Освіта та педагогічна наука*. 2026. № 2(192). С. 74–80. DOI: https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2(192)-74-80
13. Kiryakova G., Kozhuharova D. The Digital Competences Necessary for the Successful Pedagogical Practice of Teachers in the Digital Age. Education Sciences. 2024. Vol. 14, No. 5. Art. 507. DOI: https://doi.org/10.3390/educsci14050507
14. Bowker L. Promoting Linguistic Diversity and Inclusion: Incorporating Machine Translation Literacy into Information Literacy Instruction for Undergraduate Students. *The International Journal of Information, Diversity & Inclusion*. 2021. Vol. 5, No. 3. P. 127–151. DOI: https://doi.org/10.33137/ijidi.v5i3.36159
15. Cotelli Kureth S., Summers E. Tackling the elephant in the language classroom: introducing machine translation literacy in a Swiss language centre. *CercleS*. 2023. Vol. 13, No. 1. P. 213–230. DOI: https://doi.org/10.1515/cercles-2023-2015
16. Shawaqfeh A. T., Khasawneh M. A. S. Incorporating Corpus Linguistics Tools in the Training and Professional Development of Lecturers in Translation Studies. *Studies in Media and Communication*. 2023. Vol. 11, No. 7. P. 260–273. DOI: https://doi.org/10.11114/smc.v11i7.6379
17. Ma Q., Yuan R., Cheung L. M. E., Yang J. Teacher paths for developing corpus-based language pedagogy: a case study. Computer Assisted Language Learning. 2024. Vol. 37, № 3. P. 461–492. DOI: https://doi.org/10.1080/09588221.2022.2040537
18. Bodart R., Piette J., Lefer M.-A. The Machine Translation Post-Editing Annotation System (MTPEAS): A standardized and user-friendly taxonomy for student post-editing quality assessment. Translation Spaces. 2024. Vol. 13, № 2. P. 265–292. DOI: https://doi.org/10.1075/ts.24002.bod
19. Canfora C., Ottmann A. Risks in Neural Machine Translation. *Translation Spaces*. 2020. Vol. 9, No. 1. P. 58–77. DOI: https://doi.org/10.1075/ts.00021.can
20. Rivas Ginel M. I., Moorkens J. Translators' trust and distrust in the times of GenAI. *Translation Studies*. 2025. Vol. 18, No. 2. P. 283–299. DOI: https://doi.org/10.1080/14781700.2025.2507594
21. Vieira L. N., O'Hagan M., O'Sullivan C. Understanding the societal impacts of machine translation: a critical review of the literature on medical and legal use cases. *Information, Communication & Society*. 2021. Vol. 24, No. 11. P. 1515–1532. DOI: https://doi.org/10.1080/1369118X.2020.1776370

References

1. Orlov, O. P. (2024). Tsyfrovi innovatsii v osviti: krok u virtualnu realnist [Digital innovations in education: a step into virtual reality]. Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher], 4(217), 87-91. https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-4(217)-87-91 [in Ukrainian]
2. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2019, June 20). *Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 035 "Filolohiia" dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity* [On approval of the higher education standard for specialty 035 "Philology" for the first (bachelor's) level of higher education] (Order No. 869). Retrieved April 12, 2026, from https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/035-Filolohiya-bakalavr.28.07-1.pdf [in Ukrainian]
3. Khomenko, A. V. (2025). Intehratsiia tsyfrovykh innovatsii u pedahohichnu praktyku vykladacha vyshchoi shkoly: kompetentnisnyi pidkhid [Integration of digital innovations into higher education teaching practices: A competency-based approach]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, *4*(223), 31–39. https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4(223)-31-39 [in Ukrainian]
4. Kucheryaviy, O. (2022). System of professional-digital competencies of a teacher of a higher pedagogical educational institution. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2(47), 44–49. https://doi.org/10.15587/2519-4984.2022.255072
5. Sapohov, M. (2024). Trends in forming digital competence of future teachers in university education. Pedeutology, 2(2), 59–69. https://doi.org/10.31652/3041-1203-2024(2)-59-69 [in Ukrainian]
6 Tkachuck, T. I., & Matsera, O. A. (2025, July 4). Innovation strategies for developing English language competence of future translators in the digital educational environment. In *Grundlagen der modernen wissenschaftlichen Forschung* (pp. 199-204). Zürich, Switzerland. https://doi.org/10.36074/logos-04.07.2025.036
7. Golovatska, I. (2024). Technological enhancement of professional training of future translators: Focus on localization. *Information Technologies and Learning Tools*, 104(6), 128–138. https://doi.org/10.33407/itlt.v104i6.5738
8. Ostanina, A., Bazyl, O., Tsviakh, O., & Dovzhuk, N. (2023). Formation of digital competence in higher education students as a basis for the transformation of education of the future. *Futurity Education*, *3*(1), 139–149. https://doi.org/10.57125/FED.2023.25.03.10
9. Eraković, B., & Radić Bojanić, B. (2023). The intersection of digital and translation competence in students of translation: Problem areas and pedagogical interventions. *Ars & Humanitas*, *17*(1), 125–138. https://doi.org/10.4312/ars.17.1.125-138
10. Ramírez-Polo, L., & Vargas-Sierra, C. (2023). Translation technology and ethical competence: An analysis and proposal for translators' training. *Languages*, *8*(2), Article 93. https://doi.org/10.3390/languages8020093
11. Ivashkevych, E. (2021). The Component Structure of the Professional Competence of Future Translators. *Zbirnyk naukovykh prats «Problemy suchasnoi psykholohii»*, (54), 57–77. https://doi.org/10.32626/2227-6246.2021-54.57-77
12. Poltavskyi, S. O. (2026). Informatsiino-komunikatsiina kompetentnist maibutnikh perekladachiv v umovakh tsyfrovoi transformatsii osvity [Information and Communication Competence of Future Translators in the Context of Digital Transformation of Education]. *Osvita ta pedahohichna nauka*, *2*(192), 74–80. https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2(192)-74-80 [in Ukrainian]

13. Kiryakova, G., & Kozhuharova, D. (2024). The digital competences necessary for the successful pedagogical practice of teachers in the digital age. *Education Sciences*, *14*(5), Article 507. https://doi.org/10.3390/educsci14050507
14. Bowker, L. (2021). Promoting linguistic diversity and inclusion: Incorporating machine translation literacy into information literacy instruction for undergraduate students. *The International Journal of Information, Diversity, & Inclusion*, *5*(3), 127–151. https://doi.org/10.33137/ijidi.v5i3.36159
15. Cotelli Kureth, S., & Summers, E. (2023). Tackling the elephant in the language classroom: Introducing machine translation literacy in a Swiss language centre. *CercleS*, *13*(1), 213–230. https://doi.org/10.1515/cercles-2023-2015
16. Shawaqfeh, A. T., & Khasawneh, M. A. S. (2023). Incorporating corpus linguistics tools in the training and professional development of lecturers in translation studies. *Studies in Media and Communication*, *11*(7), 260–273. https://doi.org/10.11114/smc.v11i7.6379
17. Ma, Q., Yuan, R., Cheung, L. M. E., & Yang, J. (2024). Teacher paths for developing corpus-based language pedagogy: A case study. *Computer Assisted Language Learning*, 37(3), 461–492. https://doi.org/10.1080/09588221.2022.2040537
18. Bodart, R., Piette, J., & Lefer, M.-A. (2024). The Machine Translation Post-Editing Annotation System (MTPEAS): A standardized and user-friendly taxonomy for student post-editing quality assessment. *Translation Spaces*, 13(2), 265–292. https://doi.org/10.1075/ts.24002.bod
19. Canfora, C., & Ottmann, A. (2020). Risks in neural machine translation. *Translation Spaces*, *9*(1), 58–77. https://doi.org/10.1075/ts.00021.can
20. Rivas Ginel, M. I., & Moorkens, J. (2025). Translators' trust and distrust in the times of GenAI. *Translation Studies*, *18*(2), 283–299. https://doi.org/10.1080/14781700.2025.2507594
21. Vieira, L. N., O'Hagan, M., & O'Sullivan, C. (2021). Understanding the societal impacts of machine translation: A critical review of the literature on medical and legal use cases. *Information, Communication & Society*, *24*(11), 1515–1532. https://doi.org/10.1080/1369118X.2020.1776370

Рилова, Наталя Вікторівна.
Доцент кафедри «Автоматизація та інформаційні системи»,
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського,
вул. Університетська, 20, м. Кременчук Полтавської обл., Україна, 39600.

Rylova, Natalia Viktorivna.
Associate Professor, Associate Professor of Automation and Information Systems Department,
vul. Universytetska, 20, Kremenchuk, Poltava Region, Ukraine, 39600.

E-mail: rylovanataly422@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1136-653X
Researcher ID: https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAZ-9618-2021
Scopus ID: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210561011

Citation (APA):
Rylova, N. (2026). A Competence-Based Approach to Designing the Content of Basic IT Courses in the Training of Future Translators. Engineering and Educational Technologies, 14 (3), 9–23. doi: https://doi.org/10.32782/2307-9770.2026.14.03.01

Цитування (ДСТУ 8302:2015):
Рилова, Н. В. Компетентнісний підхід до проєктування змісту базових ІТ-дисциплін у підготовці майбутніх перекладачів / Інженерні та освітні технології. 2026. Т. 14. № 3. С. 9–23. doi: https://doi.org/10.32782/2307-9770.2026.14.03.01

Обсяг статті: сторінок – 15 ; умовних друк. аркушів – 2,173.